

TE AITUA KI MOTU.

Ki te Etita o Te PIPIWHARAUAO,

E hoa, tena koe!

Mau e uta atu ki runga ki nga parirau o Te PIPIWHARAUAO enei korero e mau ake nei, hei kawe atu ki nga iwi katoa o Ao-tea-roa me Te Waipounamu.

Tenei tetahi parekura nui o Te Whanau-a-Apanui, ko nga tamariki o te Kura i Omaio kua mate, i tahuri ki te awa o Motu.

No te ahiahi o te Paraire, te toru o nga ra o Akuhata, ka hokihoki mai aua tamariki ki o ratou matua i Maraenui nei. E ono maero o Maraenui ki Omaio, hei aha ki te aroha ki nga matua naana i kawe mai!

I te Ratapu, te 5 o nga ra, i muri o te parakuihi ka hokihoki katoa aua tamariki ki te ratou kura i Omaio. Ka haere ko Pani Retimana te pakeke hei whakawhiti i aua tamariki i te awa o Motu. Ko te Whai-ora tetahi o nga pakeke i haere; he wahine tenei. Ki te whakaaro i te ratou taenga ki te awa kotahi tonu te whakawhitinga, mehema hoki e rua whakawhitinga kua ora ano etahi. Ko te ratou tokomaha 18, tekau ma ono nga tamariki, tokorua nga pakeke. Ko te waka e 23 putu te roa, e 3 putu te whanui, kaore i tika hei whakawhiti i te 18 i te whakawhitinga kotahi. Kaore i te tino mohiotia nga korero o te aitua nei, i te kore tangata rawa i kite, i te kore morehu hoki hei whakatahi i nga korero. E whakaarotia ana no te whakawhitinga ka tahuri te waka, ka mauria e te au o Motu ki waho ki te moana-nui-a-Kiwa. Tera te pakepoke mai ra i roto i te wai, tenei te noho he atu nei nga pakeke i te kainga.

Neke atu pea i te hawhe maero te tawhiti au o Motu i nga kainga o Maraenui. Kaore e kitea atu i te pouri o te rakau, me te ahua tawhiti atu hoki.

Ko etahi o nga tamariki nei i ma runga i te hoioho, kua riro atu era i mua atu o enei i mate nei, kua tae kei Omaio. Ka tatari mai nga matua whangai o enei kua mate nei i te ahiahi a, a noa te ra. Ka maharaha tonu nga matua whangai o nga tamariki nei e noho mai ra i Omaio, aue, he aha ra te take i roa ai nga tamariki nei? Ka mahara kei te ora. Tenei hoki matou ko nga matua o nga tamariki nei te noho he nei i Maraenui. Ka mahara katoa matua kua tae noa atu nga tamariki ra i te ahiahi o te Ratapu ki Omaio: kaore, tera te moe mai ra i te moenga kino, i te anauau, i te matao, na wai te kainga o te ika i ki atu hei moenga mo te Kahurangi?

I te ata o te Mane, te 6 o nga ra, ka tae mai nga tangata o te rawhiti, ka korero: "Kaore ano nga tamariki nei kia tae ake ki te rawhiti,

kei te ngaro katoa aua tamariki." I konei ka ahua takahuirangi to ngati-maua marae. Ko te mahi a te Whanau-a-Apanui e noho nei he banga i tetahi whare nui. Katahi ka haere ko etahi o nga matua o nga tamariki nei ki te titiro i te ngutuawa o Motu, ko Te Mate Rangatira (he wahine) me Arapeta Erneti Tike-tikeirangi. Ka tae atu ki te awa ka haere ki te titiro i te tauanga o te waka. Tae rawa atu kua ngaro te waka, katahi ka oma ki tatahi. Ko Te Mate Rangatira i tere i mua i a Arapeta. Rokobanga atu e te wahine ra e pae ana ko tetahi tonu o ana tamariki, ko Peeti te ingoa, he taane ka whitu tau. Ka aue haere atu te wahine ra, ka hinga tapapa iho ki runga ki tana tamaiti tangi ai. Ka oma atu a Arapeta ka tae atu ki te wahine ra e tangi ana, ka oma ki tetahi wahi o te one. Rokobanga atu e pae ana tetahi ko Kereopa te ingoa, he taane ka 13 nga tau. Ka haria e ia ki te taha o te wahine ra, ka oma ano ia ki te kimi i etahi. Rokobanga atu e pae ana tetahi ko Makare te ingoa, he wahine e, ka 7 tau; ngaro atu ki te moana tekau ma rima. Ka kitea atu e ngati-maua e powhiri mai ana, katahi ka mohiotia atu kua mate. Ka timata te aue haere o te taane, o te wahine, o te tamariki, i te akau. Kua kore i mohiotia te ahua o te tangata i taua ra. Kua porangi katoa te ahua, kua pokaikaha noa iho.

Katahi ka mauria mai nga tamariki ra, ka takoto i runga i te atamira i te roro o te whare nui, o te 'Poho o Apanui.' Ka rangona i konei he aue nui no te iwi katoa, he tangi pokaikaha i nga wahi katoa o te marae o Apanui. A, kia kua ianei e hika ma e auatia te mate whakahirahira, tenei parekura nui whakarahara! Ko wai ka kite i tenei ahua mate!

"Takoto mai e hika ma e... i roto i te whare kino, i te whare pouri, i te whare o Tangaroa. Ko wai ka mohio atu i nga whakaaro a nga rangatira nui o ena iwi—o Ururoa, o Tamure, o Takiari, o te tini noa atu o nga iwi o te moana. Anei ke te whare hei tirahatanga mo kontou e hika ma, ko te poho o to kontou tipuna o Apanui."

I te Taite, te 9 o nga ra, ka pae mai tokorua, ko Pani Retimana (ko te kai-whakawhiti i aua tamariki), ka 26 nga tau, ko Tawhi Arapeta, he kotiro ka 6 tau. Ka mauria mai ano enei ki te roro o te 'Poho o Apanui,' ki te taha o era e takoto mai ra i runga i te atamira, ko Pani Retimana ia he mea wehe atu ki te whanga takoto noa atu ai. Kotahi haora e ngurunguru iho ana te wahine ka haria atu ki te nehū.

I te Hatarei, te 11 o nga ra, ka pae mai tokorua, ko Mere Heni Te Waewae, he kotiro